

melse. Det forekommer mig alligevel, at efter at vi nu for ganske nylig efter meget møjsommelig Undersøgelse og Overvejelse ere komne til de specielle Bestemmelser, som ere forskellige for de forskellige Etater, vilde det være løjerligt, om vi nu ved en almindelig Bestemmelse vilde slette det hele ud og søge at skematisere det. Jeg tror, at man skal betænke sig noget derpaa, inden man gaar den Vej.

Saa omtalte det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds den Kommissions Virksomhed paa Bornholm, som jeg har nedsat angaaende Afvikling af Laanene. Han rettede ikke noget Spørgsmaal til mig derom, men jeg kan dog ikke lade være at omtale det, fordi det glædede mig at høre, at man ovre paa Bornholm var meget tilfreds med Kommissionens Virksomhed. Jeg kan sige, at jeg er ogsaa meget tilfreds med Kommissionens Resultat ovre paa Bornholm, og der er den bedste Udsigt til, at samtlige Laan derovre blive afviklede paa en — som jeg nu hører af det ærede Medlem — for Befolkningen behagelig Maade, og, som jeg kan sige paa Statskassens Vegne, ogsaa paa en for Statskassen behagelig Maade.

Endelig omtalte det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds noget udførligere en Sag, som interesserer de bornholmske Husmænd, og som jeg ogsaa har søgt efter ringe Ævne at vise nogen Interesse. Det var angaaende Arvefæsteafgifterne paa de saakaldte Udmarkslodder ovre paa Bornholm. Jeg skal ikke indlade mig paa at give ærede Medlemmer en længere Forklaring af denne Sag, saa meget mere som det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds jo gjorde udførlig Rede derfor. Hvad der er Tale om, er, at en Række Husmænd eller rettere deres Forgængere eller Fædre eller de, der i sin Tid have solgt dem Lodder — det gælder vistnok ikke i nogen væsentlig Grad de Husmænd, som nu have Lodderne —, have overtaget Lodderne til en Arvefæsteafgift, som efter deres og Dattidens Mening — og dette maaske med en vis Ret — har været sat for højt af Statskassen, idet man dels har lokket dem til at tage Lodderne til en forholdsvis høj Fæsteafgift ved at love dem i de første 3 Aar Frihed for Fæsteafgiften og saa lade Fæsteafgiften stige efter en vis Skala i 9 Aar derefter, dels ved at true dem dertil ved at sige, at hvis de ikke toge disse Udmarkslodder paa de Betingelser, man bød dem, kunde de ikke faa ordnet deres Forhold med Hensyn til de egentlige Mark-

lodder, som de havde. Der er da siden foregaaet en vedholdende Bevægelse for at faa dette Forhold reguleret. I Rigsdagen har der været vedtaget en Lov, som tillod en Ombonitering, men den er bleven i overordentlig ringe Grad benyttet.

Der kom derefter et nyt Andragende ind fra disse Arvefæstehusmænd, om de ikke kunde faa Arvefæsteafgiften nedsat. Det kom i min Forgængers Tid og blev henvist af dette Ting til Finansministerens Undersøgelse og Overvejelse, og da jeg tiltraadte Ministeriet, forelaa der oppe i Finansministeriet en meget udførlig Redegørelse for hele denne Sags indviklede Historie, samt en Indstilling om, at man maatte afvise Andragendet, da man ikke kunde anerkende dets Berettigelse. Denne Indstilling var udarbejdet af en Embedsmand i Finansministeriet, efter at han havde anstillet en historisk Undersøgelse. Indstillingen forelaa, da jeg tiltraadte, færdig til Finansministerens Underskrift. Imidlertid havde jeg nok Lyst til at sætte mig noget nærmere ind i denne Sag, inden jeg resolverede i den, og da den var i høj Grad indviklet, lod jeg den ligge, til jeg havde bedre Tid. Jeg har da i Sommerens Løb sat mig ind i den, og det forekom mig, at det var rimeligt, inden jeg fældede en endelig Afgørelse, at jeg ogsaa hørte den anden Part. Ganske vist havde Husmændene i deres Andragende kortelig fremstillet deres Begæring, men hele den udførlige Argumentation, som fandtes i vedkommende Embedsmands Redegørelse for Sagen, havde de ikke haft Lejlighed til at gøre sig bekendte med, og det fandt jeg rimeligt, at de fik Lejlighed til, og Lejlighed til for Finansministeren at indgive de Modforestillinger, som de kunde fremkomme med. Ved et Møde paa Bornholm opfordrede jeg dem til at forhandle med mig. De sendte en Deputation paa tre Husmænd. Vi forhandlede da mundtlig først, men da vi ikke herved kunde komme til Bunds i Sagen, sagde jeg til dem, at jeg vilde sende dem et Antal Eksemplarer af den omtalte Redegørelse, og bad de samvirkende bornholmske Husmandsforeninger om i Fællesskab for mig at udarbejde de Modforestillinger, som de kunde gøre. Der blev altsaa sendt et vist Antal trykte Eksemplarer af denne Redegørelse derover.

Jeg kan da ikke nægte, at jeg blev noget forbavset ved i et sandhedskærligt Organ, der vist hedder „Bornholms Socialdemokrat“, ovre i Rønne kort efter at finde en Artikel, som havde Overskriften: